

δελφοὶ πρὸς ἀδελφοὺς. Ἐν τοιοῦτῳ λοιπὸν πολέμῳ ἐμφυλίῳ πᾶς δύναται νὰ εἰκάσῃ ποῖα τινα αἰσθήματα δύνανται νὰ ὑπάρξωσι καὶ ποῖαι γενικαὶ ἀρχαὶ δυνατόν νὰ κρατῶσιν. Ἐν τῇ φρικτῇ ταύτῃ σκηνῇ τῆς ἀδελφομαχίας καὶ ἀλληλοσφραγίας τὸ δίκαιον σιγῇ καὶ πᾶσα ἠθικότης καὶ ὁσιότης παραγκωνίζεται πρὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῆς ὑπερσχύσεως. Τὰ ἱπποτικά ἐκεῖνα αἰσθήματα τὰ ἀναπτυσσόμενα μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι, Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς νίκῃν ἀντικαθίστανται κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον διὰ τῶν ἀντιθέτων ἰδεῶν καὶ πράξεων. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα ὀλεθριώτατον μαῦρον νέφος, ὁπερσταθὲν ἐπὶ τοῦ μειδιῶντος αὐτῆς ὀρίζοντος ἐπὶ 27 ὁλόκληρα ἔτη ὑπεράνω τοῦ ἀνθηροῦ ἐδάφους, ὁπερ ἐκαλλιέργησαν οἱ Μιλτιάδαι, Κίμωνες καὶ Ἀριστείδαι κατέστρεψε μὲν πᾶν ὑπάρχον ἀγαθὸν ἠθικὸν καὶ ὑλικόν, δίκην δὲ ἐπὶ κακοῖς ἐλλανοδίκαι κατέχευεν ἄβυσσον, ἀλλὰ δηλητηριώδη βροχὴν εἰς τὰς ῥίζας τοῦ φθόνου καὶ ἀδικίας, τῆς βίας καὶ ἐν γένει παντοίων κακῶν, τὰ ὅποια διὰ τὴν Ἑλλάδα ἦσαν ἀνώτερα δακρύων· ὑπὸ τοιαύτην λοιπὸν μεμολυμένην ἀτμόσφαιραν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν τὴν ὑπαρξίν δικαιοσύνης, ἀγάπης καὶ εὐσυνειδησίας; Ἀλλὰ καὶ οἶκτον καὶ ἀνθρωπίνην ἐπὶ τέλους συμπάθειαν ἠθέλωμεν θαρρήσθαι νὰ ζητήσωμεν κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὅστις ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἔλαβεν ἄγριον καὶ καταστρεπτικὸν χαρακτῆρα καὶ τοῦ ὁποίου ὡς προοίμιον ὑπῆρξεν ἡ ἀπάνθρωπος θυρία τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης ἐκατόμβης, ἡ σφαγὴ δηλ. τῶν ταλαιπώρων Θυβαίων, Αἰγινητῶν καὶ ἄλλων; Οὐδαμῶς βεβαίως. «Ἐκινδύνευσε, λέγει ὁ ἡμέτερος Παπαρρηγόπουλος, ἐκινδύνυσεν ἡ Ἑλλάς¹ ἡ διὰ τοσούτων αἰώνων μορφωθείσα

1) Παπαρρηγ. Ἑλλ. Ἱστορ. Τόμ. Α'. σελ. 646.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Ὅκτῳ παρῆλθον ἡμέραι, ἀφ' ὧ τὴν χαρμόσυνον τοῦ Πάσχα πανήγυριν ἐτελέσαμεν καὶ ἰδοὺ σήμερον ἄγομεν τὸ ἀντίπασχα, ἥτοι τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ. Πρὸ ὁκτῶ ἡμερῶν, οὔσης ὀφίας, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ συνηγμένους ἐπὶ τῷ αὐτῷ καὶ εὐαγγελίσατο αὐτοὺς τὴν ἀγάπην εἰπὼν: Εἰρήνη ὑμῖν. Ἡ χαρὰ τῶν μαθητῶν ἰδόντων τὸν Κύριον ἦν μεγάλη, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ χάρις, ἥτις ἐγένετο αὐτοῖς, διότι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας λαμβάνουσι τὸ χρεῖμα τῶν ἀποστόλων. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς: «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτό εἰπὼν, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν, ἐνεφύση καὶ λέγει αὐτοῖς: Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἄν τινον ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς: ἂν τινον κρατῆτε, κεκρατήνται». Μετὰ ὁκτῶ ἡμέρας ἀπὸ τῶν γεγονότων τούτων αὐθις ὁ Ἰησοῦς παρουσιάζεται πρὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, τῶν

παρ' ὀλίγον νὰ ἐκλίπῃ καὶ ἐπανέλθῃ εἰς ἄρρητον καὶ ἄθετον κοινωνίαν».

Ἰδοὺ διατὶ εἶπομεν ὅτι οὐχὶ ἀκριβὲς τοῦ πράγματος ἀναστάθμισις, ἀλλὰ τάσις ἀπλῶς πρὸς ἐπικριδὶν ὥθησε τὸν Διονύσιον εἰς τὴν παράτολμον αὐτοῦ ἰδεῖν, καθ' ἣν τὰ ἐν τῇ Μῆλῳ καὶ πρὸς τοὺς χρόνους αὐτοὺς δὲν συμβιβάζονται. Οἱ χρόνοι λοιπὸν, καθ' οὓς ὁ ἐξονομασθεὶς διάλογος λαμβάνει χώραν καὶ τοὺς ὁποίους ὁ Διονύσιος ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπικαλεῖται καὶ ἐν γενικωτάτῃ ἐξετάσει, οἷαν ἀνωτέρω παρέσχομεν, βοῶσιν ἄντικρυς κατὰ τῆς γνώμης τοῦ ἐπικριτοῦ. Ἐὰν δὲ λεπτομερέστερόν πως θελήσωμεν νὰ θεωρήσωμεν τὸ ζήτημα, ἐξετάζοντες ἕτερά τινα μερικὰ μὲν, ἀλλὰ σπουδαῖα συμπτώματα καὶ ταῦτα εἰς τοὺς χρόνους ἀναφερόμενα καὶ ἐξηγοῦντα τὴν κανονικὴν προσαρμογὴν τῶν ἐν τῷ διαλόγῳ ἰδεῶν πρὸς τὰ ἦθη τῶν δρώντων προσώπων, θὰ ἴδωμεν ἔτι σαφέστερον τὸ ἄδικον τοῦ Διονυσίου καὶ θὰ ὁμολογήσωμεν εὐθαρσῶς τὸν θρησκ. τῶν Θεοκυδίδου.

Ὁ τὰς Ἀθήνας ἐπισκεπτόμενος ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πραγματικῶς ἠθέλει εὐρεθῆ πρὸ μαγευτικοῦ καλειδοσκοπίου παντοίας πνευματικῆς τελειότητος προόδου. Αἱ Ἀθῆναι τότε δὲν ἦσαν ἄλλο τι ἢ Παρίσιοι ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ'. Τότε εὐρίσκοντο ἐν τῇ ἀνδρωθεῖσιν κοινωνίᾳ τῶν Ἀθηνῶν πολλοὶ ἀληθεῖς ἐξοχότις, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐανθίππου καὶ διὰ τῆς μουσικοτραφεύς χορείας τῶν Αἰσχύλων Σοφοκλέων καὶ λοιπῶν διήκουσαι εἰς τοὺς Φειδίας καὶ Καλλιμάχους. Ἐν τῷ πνευματικῷ ὄργασμῳ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν αἱ ἐπιζήλοι δάφναι, αἱ ἐπιστῆφουσαι τὰ ἔκτακτα ἐκεῖνα ἔργα τῆς ποιήσεως καὶ αἱ ἐπευφημίαι λαοῦ ἐξαργυρώμενου ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἀπὸ τῆς Πηνυκὸς καὶ ἀπὸ τῶν ἐδωλίων τοῦ δικαστηρίου λαγῶν ἀγορητῶν ἠλέκτριζον

θυρῶν κεκλησμένων, καὶ εἰπὼν τό: Εἰρήνη ὑμῖν, προσκαλεῖ τὸν ἀπόντα κατὰ τὴν πρώτην πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐμφάνισιν αὐτοῦ μαθητὴν Θωμᾶν ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ λέγων: «Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός». Μετὰ τοῦτο, πιστεύσαντος τοῦ Θωμᾶ, ἐπάγεται: ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες». Οὕτως ὁ Χριστὸς ἐλέγχει μὲν τὸν μαθητὴν ἀπιστήσαντα καὶ μαρτύρια τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων λεγομένων αἰτησάμενον, μακαρίους δ' ἀνκηρύσσει τοὺς μὴ ἰδόντας καὶ πιστεύοντας. Βεβαίως ἡ πίστις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν τοιαύτη θεὸν νὰ ᾗ, πίστις ἀληθής, ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἡμέραν πράγμασιν ἡ τοιαύτη πίστις οὐκ εὐδοχεῖται.

* *

Τῇ 22(4) μαΐου προῦκαιτο νὰ ἐκτελεσθῇ αὐθις ἐν τῷ ἐν Παρίσις Théâtre d'application ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνος πρὸς ὁρχήστραν καὶ μετὰ χοροῦ. Τῆς ἐκτελέσεως δὲ θὰ προηγέτο νέα διάλεξις περὶ τοῦ ὕμνου ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδώρου Reinach, αὐτοῦ ἐκείνου ὅστις καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ὡμίλησεν. Ἀλλ' ὁ ὕμνος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ψαλίσσεται καὶ ἐνταῦθα τῇ μερίμνῃ τῆς ἐπὶ τῆς συνκυλίας τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνοκαθολι-

αὐτὸ τοῦτο τὰς ψυχὰς πάντων μὲν, ἰδίᾳ δὲ τῶν νέων. Οὗτοι ὠθούμενοι ὑπὸ ἐσωτερικῆς τινος μυστηριώδους πιέσεως πρὸς διάπραξιν μεγάλων καὶ γαργαλιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπαίων καὶ θριάμβων τῶν ἄλλων ἐπεζητούν πάντοτε καὶ αὐτοί, ἵνα διαπράξωσι τι ἀνάλογον, οὐδόλως στέργοντες τὰ μένωσιν ἀπαθεῖς εἰς τὴν τότε τελουμένην πνευματικὴν ἐκείνην ἐξέγερσιν· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὤφειλον νὰ ἐκλέξωσι ποίαν τινα ὁδὸν ἐνεργείας· καὶ ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὴν ποίησιν καὶ τὰς λοιπὰς τέχνας ἄγουσα ἐφαίνετο δύσβατος καὶ ἀποκλειστικῶς πρόσβατὴ μόνον τοῖς ἐπὶ τοῦτο κληθεῖσι, διότι *poëta nascitur*, ἄλλοι τότε ἐπεζητούν νὰ διδαχθῶσι κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς ἰδέας, ὥστε νὰ δυνηθῶσι ποτε νὰ ἰδῶσι πραγματοποιούμενα τὰ ὄνειρα τῆς ἐξηρηθισμένης αὐτῶν ψυχῆς. Ἐκ τῆς τοιαύτης τάσεως τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσας τοῦ μεγάλου Ἀθηναϊκοῦ κράτους προὔκληθη ἀληθὴς οὐέλλα καὶ ἀνεκινήθησαν λίαν σοβαρὰ γενικὰ ζητήματα φιλοσοφικὰ καὶ κοινωνικά, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον παίζουσιν οἱ τότε τὰς Ἀθήνας κατακλύζοντες σοφισταί. Οὗτοι διὰ τῶν νέων αὐτῶν θεωρίων καὶ καλλιπεδῶν σοφιστεῖων τοσοῦτον ἐπέδρασαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ὥστε, ἐάν τις ἤθελε περιέλθῃ αὐτάς, θὰ συνήντα ποῦ μὲν νέους νύκτωρ σπεύδοντας ἵνα μεταδῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν ἄρτι τὸ Ἀστὺ ἐπισκεψθέντος σοφιστοῦ, ποῦ δὲ τοὺς σοφιστὰς αὐτοὺς ἐν περιπάτῳ διδάσκοντας σωρείαν νέων μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας πρὸ τῶν διδασκάλων αὐτῶν παρασταμένων, ἀλλαχοῦ ἤθελεν ἴδῃ τις σοφιστὰς κωδικοῖς ἐνεὶλημνους καὶ διδάσκοντας παρὶ διαφορᾶς τῶν συνωνύμων, τέλος θὰ ἔβλεπε τὸν Πρωταγόραν, Γοργίαν Πρῶδικον καὶ τὸν ἄλλον τῶν σοφιστῶν ὄμιλον. Ἐὰν ἡ διδασκαλία τῶν σοφιστῶν τούτων ὠφέλησε κατὰ τι ἢ ἐβλάψεν ἐν γένει τὴν φιλοσοφίαν, τοῦτο δὲν εἶνε

τοῦ παρόντος· ἡμεῖς ὁμῶς θέλοντες νὰ θεωρήσωμεν ποῖα ἦθη ἐκράτουν τότε ἐν Ἀθήναις καὶ ποῖα γενικὰ ἄρχαι ἐδέσποζον τῶν ψυχῶν τῶν τότε ἀνθρώπων θὰ ἐξετάσωμεν αὐτοὺς μόνον ὑπὸ ταύτην τὴν ὄψιν, ποίαν δηλ. ὠφέλειαν ἢ ζημίαν ἐπέφερεν ἡ διδασκαλία αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ἐξ οὗ θὰ καταδειχθῇ συνεπῶς, ἂν καὶ αἱ ἐν τῷ διαλόγῳ ἰδέαι συμφωνῶσι πρὸς τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων τῶν μετασχόντων τοῦ περιπαλήτου αὐτοῦ διαλόγου.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παράσχη εἰς ἡμᾶς οὔτε μεγάλην δυσκολίαν πρὸς ἐπίλυσιν, οὔτε ἄφορμὴν μακρῶν ἐκθέσεων τῶν κατ' αὐτό, ἐπειδὴ οἱ παρὰ Πλάτωνι διάλογοι παρουσιάζουσι ζωηροτάτην εἰκόνα αὐτοῦ, ὅπου ὁ γέρον υἱὸς τῆς μαίας, ὁ Σωκράτης, ὡς ἀληθὴς ἀνατόμος καὶ αὐτόχρονα μαιευτὴρ δεκνύει ἐν τῷ σοφιστικῷ ἐκείνῳ ὁργανισμῷ πᾶν τὸ σαθρὸν καὶ στρεβλόν, πᾶν τὸ βλαβερὸν καὶ ἐπιζήμιον. Αἱ θεωρίαι τῶν αὐτεπαγγέλτων τούτων σοφῶν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑλιστικαί, ἢ κατήντησαν ἐπὶ τέλους ἔνιαι τοιαῦται παρερμηνεύμεναι καὶ παρεξηγούμεναι ὑπὸ διαφόρων αὐτῶν μαθητῶν. Ποίαν ἐπίδρασιν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔσχεν ἡ μεγάλη Πρωταγόρειος ῥήτρα «Μέτρον πάντων χρημάτων ἀνθρώπος» καὶ αἱ ποικίλαι αὐτῆς παρερμηνεῖαι; Ἡ θεωρία αὕτη καὶ ἂν μὴ τεθῇ ὡς ἀγνή ὑλιστική, ἐν τούτοις ὁμῶς παρεξηγουμένη ὑπὸ ἀτελεστέρων πως διανοιῶν τίκτει μυρίας σκανδαλώδεις ἰδέας ἀντικοινωνικὰς καὶ ἀντιθρησκευτικὰς, οἷαι αἱ ἐν τῷ διαλόγῳ τῷ πρὸς τοὺς Μηλίους διαλαμβανόμεναι. Τὰ ἐκ τῆς παρανοήσεως τοῦ ὁσίου καὶ δικαίου πρωτότυπα, ἀλλὰ γελοῖα ἐν τῷ Εὐθύφρονι τοῦ Πλάτωνος ὑπὸ τοῦ Σωκράτους καθιστάμενα διαθήματα, καθ' ἃ ὁ υἱὸς σπεύδει νὰ ἐναγάγῃ τὸν πατέρα κατὰ ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ ἄρκας κατὰ τὸν σοφιστὴν ὁσιότητος καθήκον!! χρησιμεύουσιν ὡς λυθία λίθος, ἐν ᾗ καταφαίνεται τὸ κίβδηλον τῶν

κτῆς ἀδελφότητος Συμπλοίας ἐπιτροπῆς. Ἡ συνκυβία αὕτη γενήσεται τῷ ἐπὶ τῷ αἰθροῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Οὕτω θὰ δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ν' ἀντιληφθῶμεν τοῦ μέλους τοῦ ὕμνου, ὅπερ τοσαῦτα προκάλεισε σχόλια καὶ προκαλεῖται ἔτι.

* *

Ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς ἐκδόσεως ἐν βιβλίῳ «Ἐκλεκτῶν τεμαχίων τῶν φιλολογικῶν κριτικῶν τοῦ ἸΟ' αἰῶνος» ὑπὸ τῶν Ad. Hazfeld καὶ G. Meunier (Delagrave) ὁ De Wyzewa παρηρτῆσεν ὅτι νῦν ἡ γαλλικὴ φιλολογία ἀντιπροσωπεύεται κυρίως διὰ τῆς κριτικῆς, τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔλαβεν αὕτη. Μετὰ τὴν λυρικὴν ποίησιν, μετὰ τὴν μυθιστορικὴν εἰσέλησιν ἤδη, λέγει, εἰς τὴν κριτικὴν. Μετὰ τὸν Λαμαρτίνον καὶ τὸν Βίκτωρα Hugo, μετὰ τὸν Balzac, Michelet καὶ Flaubert, οἵτινες ἐδέσποζον τῆς φιλολογίας τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, δύο κριτικοί, ὁ Taine καὶ ὁ Renan, νῦν διακρίνονται ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας τοῦ ἐνεστώτος. Ἀληθὲς δὲ νῦν ἐν Γαλλίᾳ παρατηρεῖται μεγάλη ὥθησις πρὸς κριτικὰς μελέτας, αἱ δὲ τιμὰ δι' ὧν περιεστέφθη οὗ πρὸ πολλοῦ ὁ Brunetiere κατὰδηνλον ποιοῦσιν, ὅτι δόντως αὕτη ἐκτιμᾶται καὶ ὡς σοβαρὰ ἐργασία φιλολογικὴ κρίνεται.

Ὁ γνωστὸς ἐκδότης τοῦ συγγράμματος τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος κ. Gaston Deschamps ἐξέδωκεν ἄρτι νέον πόνημα αὐτοῦ ἐπιγραφόμενον Sur les Routes d'Asie. Τὸ νέον τοῦτο ἔργον οὕτω ἀνέγνομαι, παρετηρήσαμεν ὁμῶς κρίσιν τινα ἐν τῇ *Journal des Débats*, ἥτις ἐπικρίνουσα τὸ νέον ἔργον τοῦ Deschamps, φαίνεται ἐκπληττομένη ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ *Maître de Forges* τοῦ Georges Ohnet ἐν Χίῳ καὶ ἐν Σμύρῃ, ὑπολαμβάνουσα φαίνεται πρὸς ἡμετέρους τόπους ἀγρίους. Εἰρωνεύεται δὲ καὶ τινα φιλολογικὴν ἐσπερίδα ἐν Ἀϊδινίῳ ἐν ἑλληνικῷ σῶφ, ἐν ᾗ ἐγένετο ἀπαγγελία γαλλικῶν στίχων, καίτοι φαίνεται ὁ γράφων χαίρων ἐπὶ τῇ διαδόσει τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ ἐπιθυμῶν πλείους λεπτομερείας παρὰ τοῦ συγγραφέως περὶ τῶν γαλλικῶν γραμμάτων ἐν τῇ ξένῃ.

* *

Δικηγόρος τις ἐν Τουλώνῃ τῆς Γαλλίας συνέταξε μακρὸν ὑπόμνημα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ οὐδόλως προσήκει τῇ γυνικί. Τοῦ ὑπομνήματος αὐτοῦ ἀρχεται ἀπὸ τῆς Γραφῆς, ἐξετάζει τὸ Ταλμουδ, τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, τοὺς Θεοδοσιανούς κώδικας καὶ ἄλλους ποικίλους, διελθὼν δὲ τοὺς αἰῶνας καὶ τοὺς λαούς, τὰ βιβλία καὶ τοὺς νόμους, καταλήγει λέγων

δοξασιών, αἵτινες ὀλεθριώτατα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἀθηναικῆς κοινωνίας. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς τότε ἐν Ἀθῆναις ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν, ὥστε ἰδεῖν, οἷαι αἱ τοῦ ἐν λόγῳ διαλόγου νὰ μὴ φαίνωνται ἀνύπαρκτόν τι καὶ ἀπίθανον, ἀλλ' ἄμεσον ἀποτελέσμα τῆς λῶδης τῶν σοφιστῶν, ἀναφέρωμεν πρὸς τῇ παρὰ Πλάτωνι ἀπαντήσῃ περὶ αὐτῶν κρίσει: «οἱ σοφισταὶ φανερά ἐστι λῶδη καὶ διαφθορά τῶν συγγιγνομένων»¹ καὶ τὰ γνωστὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Ἀλκιβιάδου, εἰς τὴν πρὸς καινοτομίας ῥέπουσαν ψυχὴν τοῦ ὁποίου ἀφθόνως ἐκαρποφόρησεν ἡ τῶν σοφιστῶν διδασκαλία παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους παρεχομένην ἀντίδρασιν. Ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου οὐδεμίαν ἀποδίδων ἀξίαν καὶ σημασίαν εἰς οἷονδῆποτε θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν θεσμὸν ὡς ψευδορκῶν καὶ ἐπιορκῶν ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ καὶ ἐκμεταλλεζόμενος τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς κρατοῦσαν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ εὐλάβειαν πρὸς ἀπάτην αὐτῶν ἐδόξαζεν ὅτι νόμοι θρησκευτικοὶ καὶ ἠθικοί, κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἐπενοήθησαν μόνον πρὸς χαλίνωσιν ψυχῶν γενναίων. Ἐνεκα τοῦ φύσει ἀνεγερματίστου καὶ ἀτασθάλου βίου τοῦ Ἀλκιβιάδου δὲν θὰ ἐπεχειροῦμεν νὰ καταδείξωμεν ἐν τοιαύτῃ φύσει πολλὰ καὶ μόνῃ ἐαυτῇ ἀπαιτούσῃ, τὰ ὀλέθρια τῆς τῶν σοφιστῶν διδασκαλίας ἀποτελέσματα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος λόγος σπουδαῖος ὑπαγορεύων τοῦτο.

Ὁ Ἀλκιβιάδης κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὰ ἐν Μῆλῳ λαμβάνουσι χώραν ὡς ἐκ τῆς κενώσεως τοῦ βαλάντιου αὐτοῦ καὶ τῆς μεγάλης δοξομανίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαναπαυθῇ ἐν τῇ Νικεΐᾳ εἰρήνῃ, ἀλλὰ πολλὰ ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκῶν καὶ διπλῶν ἐξ αὐτοῦ ἱκανοποιήσιν ἐλπίζων, τοῦ τε βαλάντιου καὶ τῆς δοξομανίας, προεπαθεῖ παντοίους τρόποις νὰ ταράξῃ τὰ πράγματα, χαλκεύων ἐν τῇ ὀξείᾳ αὐτοῦ διανοίᾳ

1) Πλατ. Μεν. 91.

«ὅτι δὲν πρέπει ἡ γυνὴ νὰ παρκαθήσῃ εἰς τὸ μεθυστικὸν καὶ θορυβώδες δεῖπνον τοῦ πολιτικοῦ βίου, καὶ τοῦ βίου τῶν ὑποθέσεων». Ἀλλὰ παρόσον βεβαίως θὰ φαίη ὅτι, ὅπως ἀρνηθῇ τῇ γυναικὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δικηγορεῖν, δυσχυρίζεται ὅτι αὕτη «ἔχει τὴν ὁσφρησιν ἥττον ἀνεπτυγμένην τῆς τοῦ ἀνδρός». Σημειώσων ὅμως ὅτι ὁ δυσχυρισμὸς οὗτος καὶ παρ' ἄλλου τινὸς ἐγένετο πρὸ τινος χρόνου.

Ἀγγλική τις ἐφημερίς ἀναφέρει ὅτι Lilio Kolani, πρώτην βασίλισσα τοῦ Hawaï, συνῆψε συμβολαῖον μετ' ἐργολάβου τῆς Ἰνδιανοπώλεως ὅπως ποιήσῃται σειρὰν διαλέξεων ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ πάλαι μεγαλειότης ὀφείλει, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου, νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τοῦ δημοσίου φέρουσα τὴν βασιλικὴν αὐτῆς στολήν καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου διάδημα.

Ἐν τῇ ἐξαισίᾳ γαλαρίας τοῦ Chatsworth ὑπάρχει ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, ὑπερ φέρει περὶ τὴν ἀριστερὴν καρπὸν ψέλλιον χρυσοῦν ἐν ᾧ ἀνακινώσκειται: «Rena, 1824». Φαίνεται ὅτι

πλεῖστα πρὸς διάλυσιν τῶν ὑψισταμένων μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν συνθηκῶν καὶ ἐξωθῶν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν Μηλίων, τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἐταίρων αὐτοῦ, εἰς οὓς ἀναμφιδόλως εἶχεν ἐπιδράσῃ ἡ σοφιστικὴ λῶδη. Ὁ Πλούταρχος ῥητῶς ἀποφαίνεται περὶ τοῦτου τὸ πλεῖστον τῆς ἐνοχῆς τοῦ φόνου τῶν Μηλίων εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην ἀποδίδων διὰ τῶν ἐξῆς: «Πλὴν ὅτι τοὺς Μηλίους ἠθῶδον ἀποσφαγῆναι τὴν πλείστην αἰτίαν ἔσχε τῷ ψηφισματι συνεπιών.»¹ Ἐξ ὧν λοιπὸν τούτων σαφέστατα καταφαίνεται ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ διαλόγῳ συνήδουσι πιστῶς πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀδεκάστου τοῦ Θουκυδίδου καλὰμου περιγραφόμενα, ὅτι δηλ. τοιαῦται σκληραὶ καὶ ἀπάνθρωποι ἰδέαι ὑπνγορεῖοντο ὑπὸ τε τῶν χρόνων καὶ τῶν ἠθῶν, τῶν προσώπων καὶ συνεπῶς ἡ περὶ τοῦτου γνώμη τοῦ Διονυσίου δὲν ἔχεται οὐδαμῶς ὀρθότητος. Ἡμεῖς δέ, παρακολουθήσαντες τὸν σκολιὸν δρόμον τῆς ἀθηναικῆς πολιτικῆς, δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ κρύψωμεν τὴν ἐνδόμυχον ἡμῶν διὰ τοῦτο θλίψιν, ἀλλ' οὐχ ἥττον θὰ προσπαθῶμεν παρακατιόντες ὅπως δείξωμεν ὅτι αἱ τοιαῦται σκανδαλώδεις ἰδέαι ἦσαν ἀπόρροια ἀνωτέρων λόγων οὐδόλως σχετιζομένων οὔτε πρὸς τὴν ἀτομικότητα τῶν Ἀθηναίων αὐτῶν μονομερῶς οὔτε πρὸς τὸ ἐνδοξον παρελθὼν αὐτῶν.

Ἐν Παρυμνίᾳ, 16 Μαρτίου 1894.

(Ἀκολουθεῖ).

MIX. I. ΖΙΑΚΑΣ.

1) Πλουτ. Ἀλκιβιάδ. XVI.

κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ δούξ τῆς Devonshire συνδεύων κυρίαν, ἥτις ἐπεσκέπτετο τὴν γαλαρίαν ταύτην, παρετήρησεν ὅτι τὸ ἄγαλμα εἶχε ρωγμὴν κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα.

— Ὡ! εἶπεν ἡ ὡραία κυρία, θέλω νὰ ἀλλάξω τὴν πληγὴν!

Ἀποβαλοῦσα δὲ τὸ ἴδιον αὐτῆς ψέλλιον ἔθηκεν αὐτὸ περὶ τὸν βραχίονα τοῦ ἀγάλματος. Ἐκτοτε δὲ διαφυλάττεται τοῦτο.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἄρτι πολλὰ ἐλέγησάν τε καὶ ἐγράφησαν περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ἐνεκα τῆς ἐκθέσεως τῆς τελευταίας ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποκαλυπτούσης ἀταξίας. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἀπήντησε τὸ συμβούλιον τῆς Ἐταιρείας. Ἡ Ἐκθεσις δὲ τῆς ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ κατὰ τὸ 1893 καὶ ἡ Ἀπάντησις τοῦ συμβουλίου ἐξεδόθησαν καὶ διανεμήθησαν εἰς πολλοὺς πρὸς φωτισμὸν.

O. A.